

Дмитро ШТОКАЛЮК

*Здобувач третього освітньо-наукового рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
dmytro_shtokaliuk@ukr.net*

РПЦ ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ КРЕМЛЯ ПРОТИ УКРАЇНИ

У статті розкрито застосування РПЦ як одного із засобів проведення інформаційно-військової агресії рф проти України. Подано інформацію про деструктивну суть РПЦ та її вплив на вірян цієї гілки православ'я.

Ключові слова: РПЦ, УПЦ КП, УПЦ МП, Вселенський патріархат, ПЦУ, церковний синод, томос.

Постановка проблеми. Релігія була, є і буде частиною масової людської свідомості й це вміло використовують певні політичні кола. Практичний аспект застосування релігії як зброї міститься у висловах: «Релігія розцінюється звичайними людьми як правда, розумними як брехня, а урядом як корисна штука» (Едуард Гіббон) та «Розумними і критично мислячими людьми важче керувати церковникам, ніж тими, хто сліпо вірить і сприймає слова священників за цілковиту істину» (Штокалюк Дмитро). Відповідно, для кремлівської владної верхівки православна гілка християнства стала одним із важелів та інструментів досягнення геополітичних інтересів. В нашому випадку, жертвою деструктивного впливу стала Україна, котру Кремль прагне втримати у сфері своїх інтересів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням інформаційно-військової агресії займались низка дослідників, зокрема: Горбулін В. та Лизанчук В.

Мета статті – проаналізувати та розкрити особливості використання РПЦ як одного з інструментів у інформаційно-військовій агресії РФ проти України.

Виклад основного матеріалу. Християнство за своєю суттю є позитивною релігією, котра пропагує такі моральні цінності: взаємоповагу, любов до ближнього, турботу та підтримку один одного і т. д. Однак, у руках певних політиків країни-агресора – рф, воно перетворилось на один із засобів політичної експансії та посилення впливу на Україну. Цим інструментом слугує РПЦ, котра має інше, відмінне трактування християнських цінностей, підлаштовуючись під імперські інтереси Кремля.

Між тим, для РФ та її держав-попередниць: Московського царства, Російської імперії та СРСР притаманне явище цезаропапізму – при якому церковна влада підпорядковується світській. Яскравим прикладом цього зв'язку у ХХ ст. стало відновлення РПЦ після церковного синоду «русской православной церкви» у січні-лютому 1945 року. Архівні дані свідчать, що всі учасники цього собору були завербованими НКВС. Радянське керівництво пішло на цей крок з метою посилення впливу на населення Радянського Союзу через релігійну сферу, оскільки населення СРСР було віруючим, Й. Сталін з практичних міркувань пішов на цей крок. Перед тим, у 1930-х роках радянське керівництво гонило християнство, засилаючи священнослужителів у Сибір. У період німецької окупації, окупанти дозволили діяльність православної церкви, а населення окупованих територій позитивно це сприйняло. Бачачи це, Й. Сталін вирішив вдатись до подібних дій, щоб отримати ідеологічну перевагу над противником та перетягненням віруючих на свою сторону, вирішив із використанням НКВС долучитись до цього процесу: «осіб, що мають релігійний авторитет серед духовенства і віруючих, і в той же час перевірених на агентурної або патріотичній роботі ... Важливо забезпечити, щоб в числі намічених кандидатів переважали агенти НКДБ, здатні провести на Соборі потрібну нам лінію», – розповідається в листі, направленому Федотову й Карпову. Для цього було скликано помісний собор, на якому прийнято положення про управління Російською Православною Церквою й вибрали Алексія (Симанського) патріархом Московським і всієї Русі митрополита Ленінградського [14; 15; 19; 28; 30].

Причина відновлення московської патріархії атеїстичною комуністичною владою полягала в політичній меркантильності кремлівської влади. Розуміючи, що громадяни СРСР як правило є віруючими, маючи досвід попередньої влади – царської росії, коли церква підпорядковувалась світській владі, виконуючи її усі примхи радянська влада вирішила з цього вдало скористатись. Тим більше, тоді ще тривала німецько-радянська війна й додаткова підтримка зі сторони народу для кремлівської влади була потрібна. Вони вчинили за принципом – не може заборонити і знищити, тоді це очіль і підпорядкуй собі. Так і вчинили, завербували церковних діячів й використовували їх у своїх цілях. Зрештою, таким було легше керувати народом – релігією, коли люди керовані лояльними радянській владі священниками, котрі вкладуть в голови звичайних громадян потрібну інформацію й за потреби донесуть у КДБ те що цікавило цю силову структуру. Простіше кажучи – симбіоз політичної і церковної влад.

Проаналізувавши «Звернення Святішого Патріарха Кирила до Повноти Російської Православної Церкви» від 17 червня 2014 року помітно, що він в гібридній війні РФ проти України підтримав В. Путіна: «Що відбувається сьогодні, насамперед, у Донецькій і Луганській областях, і як слід ставитися до цих подій членам нашої Святої Церкви? У південних межах історичної Русі розгорілася нині міжусобна битва. Результати кривавого конфлікту жахають. Вже не сотня, як було взимку в Києві, а багато, багато сотень загиблих, тисячі поранених і тих, хто залишився без даху над головою. Лише диявол може святкувати перемогу, коли в січі стикаються брати, знищуючи один одного, завдаючи каліцтв, послаблюючи життєві сили народу», тобто він вважає, що на сході України точиться громадянська війна. Подібну думку поділяє В. Путін. Крім іншого, апелює до вкраденої і вдало присвоєної історії Руси-України, простіше кажучи, є прихильником московської версії спадкоємності культурно-історичної спадщини Руси-України [3; 5; 14; 35].

Причина такої точки зору полягає у цезаропапізмі, коли світська влада контролює релігійну, остання є частиною офіційної влади. У цій ситуації користь отримують обидві сторони: світська влада через релігійний вплив на населення країни тримає під контролем його, натомість релігійна влада отримує підтримку зі сторони держави у вигляді політичних і грошових дивідендів.

Крім того, глава РПЦ категорично проти виступала проти надання томосу ПЦУ, аргументуючи це словами: «Наша церква ніколи не залишить у біді своїх братів на Україні і не відмовиться від них. Ми ніколи не погодимося на зміну священних канонічних кордонів нашої церкви, бо Київ – це духовна колыска святої Русі як Мцхета для Грузії або Косово для Сербії», – заявив патріарх московський Кирило. Окремо акцентуємо увагу на факті, що під час президентства зрадника Віктора Януковича регулярно відвідував Україну, але після перемоги революції гідності більше не з'являвся на нашій території [15; 16].

Розуміючи, що здобувши томос українська церква стане автокефальною, а кремлівська агентура в рясі втрачатиме вплив на віруючих та величезні гроші їм це навряд сподобалось, адже починаючи від 1686 року московські попи вкорінились на території України, анексувавши Київську метрополію.

Представники РПЦ займають антиукраїнську позицію. Наприклад, окрім раніше наведених фактів вони заперечують приналежність Криму до України. Намісник Києво-Печерської лаври владика Павло заявив 8 січня 2018 року: «Ти знаєш історію, що Крим ніколи не був українським?». Для

РПЦ Україна є дуже прибутковою, оскільки приблизно 50% РПЦ приходів припадає на територію України. Для московських попів навряд існує Бог, є гроші, які вони отримували з довірливих і зомбованих віруючих, котрі несли добровільно свої гроші, тим самим спонсоруючи загарбницьку війну Кремля проти України [1; 18].

Суть так званої УПЦ МП, насправді РПЦвУ є деструктивною, адже ця філія «агентів ФСБ в пагонах» є «вовками в овечій шкурі», які під прикриттям релігії активно допомагали окупантам під час російсько-української війни, захищаючи від ЗСУ та українських спецслужб окупантів та терористів, зберігаючи зброю у храмах, збираючи дані про кількість і пересування підрозділів ЗСУ. Це саме підтвердив терорист і воєнний злочинець І. Гіркін. Його охорона повністю складалась з ченців Святогірської Лаври: «Моя особиста охорона складалась з духовних синів, ченців, ієромонахів Святогірської лаври. Повністю. До останньої людини. Вона була не дуже велика, але, тим не менше, вони там були. У нас одним із підрозділів в слов'янській бригаді командував послушник Святогірської лаври. При цьому послушник займав досить серйозне становище в Лаврі. Господарське», – заявив воєнний злочинець. Крім іншого, перед анексією Криму туди прибула делегація РПЦ, під прикриттям охорони церковних святинь «Дари волхвів». Сам же глава РПЦ нічого спільного, крім сану, напевне, з християнством не має. Він завербований агент ФСБ, котрий отримує прибутки від тютюнової монополії. Зрештою, Кремль використовує РПЦ як зброю у війні проти України та в якості посилення ідеологічного впливу на Україну [10; 11; 21; 27; 37].

Крім цього, ці московські попи є «п'ятою колоною» на місцях, яка здавала пересування підрозділів ЗСУ ворогу, давала прихисток окупантам, яких переховували у храмах. Наявність цієї деструктивної релігійної організації привела війну в нашу країну, бо московські попи були хорошими шпигунами, зрештою вони ними і є.

27 грудня 2022 року КСУ зобов'язав змінити назву УПЦ МП на РПЦвУ, оскільки та керована з Кремля. Також підтримав заборону цій прокремлівській релігійній організації брати участь у житті воєнізованих формувань України в чині капеланів. У РПЦвУ відмовились виконувати це рішення: «Усі спроби примусово застосувати цей закон до УПЦ збільшить випадки порушення права на свободу совісті та віросповідання в Україні» [9; 17].

Усьому приходить кінець, особливо антиукраїнській діяльності РПЦвУ в Україні. 12 листопада 2022 року в храмі Києво-Печерській лаврі під час меси заспівали прокремлівську пісню «пробудження матушки-

Руси». Після публікації відео та резонансу в Україні СБУ почала перевіряти храми, які знаходяться у користуванні РПЦвУ. Намісник Києво-Печерської лаври Павло Лебідь, названий в народі «Паша Мерседес» намагався зам'яти цей скандал через покарання цього священника, який разом з приходом співав цю антиукраїнську пісню. Однак, було запізно, СБУ серйозно взялась за кремлівську агентуру в рясі – проводили обшуки в храмах РПЦвУ [23; 26; 32; 35].

Після цього СБУ проводила обшуки в усіх храмах РПЦвУ. Вони знайшли пропагандистську літературу російською мовою, яка возвеличувала країну-агресорку, виправдовувала агресію РФ проти України, підтвердились факти наявності в ченців і черниць громадянство РФ [28; 37; 38; 39].

Наступним кроком української влади було запровадження санкцій проти діячів РПЦвУ. Також розпочався процес розриву угод стосовно оренди Києво-Печерської та Почаївської лавр. У ВРУ зареєстрували проект про заборону діяльності РПЦ на території України. Зрештою, остаточну заборону УПЦ МП підтримують 56% українців [2; 6; 7; 8; 20; 25; 32].

Питання заборони діяльності антиукраїнської релігійної організації дуже важливе, оскільки вони принесли війну в Україну, її підтримували. 7 квітня 2022 р. народний депутат України Савчук Оксана зареєструвала у Верховній Раді України законопроект про заборону діяльності УПЦ МП на території України. ВРУ відмовилась його підтримувати, хоча 56% опитаних українців хочуть заборонити УПЦ МП. ВРУ так і президентська вертикаль зацікавлені у діяльності цієї прокремлівської організації, тому такі половинчасті кроки в боротьбі з нею [2; 24].

15 грудня 2022 року під час обміну полоненими обміняли засудженого до 12 років позбавлення волі агента Кремля у рясі за здачу позицій ЗСУ на полоненого американця. Аналогічне очікує іншого діяча цієї деструктивної релігійної організації УПЦ МП – пособника ворогів України митрополита Тульчинського, котрий публічно виправдовував кремлівську агресивну політику спрямовану проти України. Йому загрожувало покарання у вигляді позбавлення волі строком до 8 років [12; 13; 22].

Ця війна стала каталізатором нових змін у релігійному житті. Цього року парафії (ПЦУ) почали переходити на новоюліанський календар. Ці зміни тягнуть за собою перенесення дати Різдва Христового з 7 січня на 25 грудня. Усі нерухомі свята переносяться на 13 днів назад. Ідеальним варіантом для України був перехід на григоріанський календар, яким

користується переважна більшість країн світу, зокрема країни західної Європи.

Отже, за своєю суттю РПЦ є інструментом здійснення гібридної агресії РФ проти України. Цю релігійну організацію відновило радянське керівництво з метою ідеологічного та політичного впливу на населення СРСР. З початком інформаційно-військової агресії РФ проти України вони прийняли позицію керівництва РФ і підтримали його, надаючи підтримку бойовиками ДНР та ЛНР, агітували за вступ до лав терористичних угруповань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Без грошей з України Російська православна церква не проживе? URL: <https://www.unian.ua/society/249961-bez-groshey-z-ukrajini-rosiyska-pravoslavna-tserkva-ne-projive.html> (дата звернення: 08.05.2018).
2. Більш як 50% українців підтримують заборону УПЦ МП, – опитування URL: <https://espresso.tv/bilsh-yak-50-ukraintsiv-pidtrimuyut-zaboronu-upts-mp-opituvannya>
3. Братовбивчу війну на Сході України благословив російський патріарх Кирило URL: <http://surl.li/iiorpb>
4. В УПЦ (МП) вважають, що знешкодження колаборантів в рясах – це боротьба з Церквою URL: <http://surl.li/iiorpv>
5. Звернення Святішого Патріарха Кирила до Повноти Руської Православної Церкви URL: <http://surl.li/iosnr>
6. Зеленський затвердив санкції РНБО проти 7 представників УПЦ МП: хто у списку URL: <http://surl.li/iosok>
7. Києво-Печерську Лавру офіційно зареєстрували як монастир у складі ПЦУ URL: <http://surl.li/iospg>
8. Комітет Ради підтримав законопроекти про заборону структур РПЦ і передачу двох лавр до ПЦУ, – Княжицький URL: <http://surl.li/iospt>
9. Конституційний суд підтвердив, що УПЦ МП має вказувати у назві свою справжню належність URL: <http://surl.li/iosqt>
10. Кремль використовує релігію як зброю для дискредитації України – ISW URL: <http://surl.li/iosrf>
11. Лизанчук В. Інформаційна безпека України: теорія і практика: Львів ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 728 с.
12. Митрополит УПЦ МП може сісти на вісім років URL: <http://surl.li/iosrp>
13. Митрополит УПЦ МП постане перед судом: загрожує до 8 років – СБУ URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/01/10/7384231/>
14. Московський патріарх Кирил: України не існує в принципі URL: <http://surl.li/iossj>
15. Московський патріархат створювали агенти НКДБ, – документи СБУ URL: https://risu.org.ua/ua/index/all_news/culture/history/69345/
16. Московський патріархат та угруповання «ЛНР» і «ДНР» виступають проти томосу для України (огляд преси) URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29393353.html>
17. Назву не змінюватимуть: в УПЦ МП відреагували на рішення Конституційного суду URL: <http://surl.li/iostn>

18. Намісник Лаври владика Павло: «Крим ніколи не був українським». Відео URL: <http://surl.li/iostx>
19. О положении об управлении Русской православной церковью 1945 года URL: <http://www.pravoslavie.ru/46967.html>
20. Отці московського патріархату вимагають Президента скасувати санкції URL: <http://surl.li/iosui>
21. Патріарх РПЦ Кирило – агент КДБ і «тютюновий митрополит»: експерт розповів цікаві факти URL: <http://surl.li/iosvk>
22. Підтримував Росію: в Україні судитимуть митрополита Вінницької єпархії УПЦ МП URL: <http://surl.li/iosvw>
23. «Пробуждается матушка-Русь»: у Києво-Печерській лаврі визнали, що в одному з храмів співали пісню на підтримку РФ URL: <http://surl.li/ioswj>
24. Проект Закону про заборону Московського патріархату на території України URL: <http://surl.li/ioswj>
25. РНБО просить законодавчо заборонити роботу УПЦ МП в Україні – Зеленський URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/12/1/7378896/>
26. «Російський світ» у Києво-Печерській лаврі: СБУ відкрила кримінальну справу через проросійську пісню URL: <https://is.gd/Bu2XbT>
27. Російський терорист Гіркін розповів, як ченці УПЦ (МП) воювали проти України URL: <https://is.gd/qXj53d>
28. СБУ заявляє, що знайшла в єпархіях УПЦ МП російські паспорти та прапор «Новоросії» URL: <https://is.gd/43Yaax>
29. СБУ обнародувала документи НКГБ об образовании Московской Патриархии URL: <https://is.gd/yCTUXk>
30. СБУ прийшла з обшуками в церкви УПЦ МП ще у 9 областях ВАЖЛИВО. URL: <https://is.gd/WYXvE3>
31. СБУ рассекретила архивы: московского патриарха в 1945 году избирали агенты НКГБ URL: <https://is.gd/UqSiKX>
32. СБУ розпочала у Києво-Печерській лаврі перевірку через пісню про «матінку Русь» URL: <https://is.gd/bLROWm>
33. Священника УПЦ МП, що "зливав" позиції ЗСУ, видали рф – обміняли на волонтера (відео) URL: <https://is.gd/PYSI0K>
34. Священників Московського патріархату з 1 січня можуть перестати пускати до Успенського собору Києво-Печерської лаври, – митрополит Павло URL: <https://is.gd/браRxM>
35. Скандал у Лаврі: владика Павло пояснив, чи співають про «руський мир» на богослужіннях МП (відео) URL: <https://is.gd/4zexWD>
36. «Україна – це теж саме, що Росія»: російський патріарх про війну на Донбасі URL: <https://is.gd/HZy7zk>
37. УПЦ (МП) допомагала Гіркіну готувати анексію Криму – СБУ. URL: <https://is.gd/HZy7zk>
38. Як Кремль використовує свій вплив на церкву Московського патріархату в Росії та в Україні для того, щоб задушити нашу державність і незалежність. І що з цим робити. URL: <http://kyiv-pravosl.info/2015/12/23/yak-kreml-vukorystovue/>
39. Padre Mercedes: італійські ЗМІ потролили главу УПЦ МП URL: <https://is.gd/n76Vzo>